



**Ünal Aytekin**

<https://orcid.org/0009-0001-3328-1617>

Tourism, Owner of Bereket Tourism, Graduate of Al-Azhar University,  
unalaytekin@hotmail.com

### *Atıf Künyesi | Citation Info*

Aytekin, Ü. (2024). Editöre Mektup. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (4), 2588-2592.

### **Sayın Editör**

Kudüs'teki Kubbetü's-Sahre Camii'nin mozaiklerindeki yazılarda görülen bazı hatalara dair tespitlerimizi sizlerle paylaşmak ve konuya dikkat çekmek için bu mektubu kaleme almış bulunuyoruz. Bozkurt (2002)'un da ifadesiyle İslâm mimarisinin bilinen ilk kubbeli eserlerinden olan ve Kudüs'ün fethinden sonra Hz. Ömer tarafından yaptırılan mescidin yerine inşa edildiği için Ömer Camii olarak da adlandırılan bu caminin mozaiklerdeki yazıların günümüze kadar korunduğu görülmektedir.

Bu mektubun yazılma amacını söz konusu yazılarla ilgili bazı tespitlerimiz oluşturmaktadır. Yakın zamanlarda, bu yazılar arasında yer alan bir ayet-i kerimenin yazılış sırası ile ilgili bir yazım hatası tespit ettik. Bu hatanın yazılar ilk yazıldığından itibaren mi yapıldığı; yoksa yapıyı restore edenlerin bir hatası mı olduğu konusunda bilgi sahibi değiliz. Lakin emin olduğumuz husus mevcut hatanın şuan mevcut olduğudur.

Esasen kitâbe ve mozaiklerinden hareketle diyebiliriz ki Kubbetü's-Sahre, tarihi döneminde Kudüs'te İslâm'ı hakim kılmak için yapılmış, özellikle Hz. İsa ile ilgili tartışmalara açıklama getiren ayetlerin de yazılmasıyla bu dönemde bir mesaj verilmek istenmiştir. İlk yapıldığında hem içi hem dışı mozaiklerle kaplanmış olan Kubbetü's-Sahre Camii'nin dış yüzeyi, Osmanlı Devleti'nin bölgeye hakimiyeti ile çiniyle kaplanmıştır. Osmanlı Devleti, cami içerisindeki mozaiklere dokunmamış ve onlarda herhangi bir değişiklik yapmamıştır. Kubbetü's-Sahre Camii'nin Kuzeybatı iç tarafındaki mozaiklerde, Meryem Suresi'nin 33-36. ayetleri yer almaktadır. Mevcut yazılarda Hz. İsa hakkında Kuran-ı Kerim'de Meryem Suresi 33, 34, 35, 36. ayetlerde yaklaşımlar ortaya konulmakta; ve Hz. İsa'nın doğumuyla ilgili tespitler sıralanmaktadır. Buna göre Hz. İsa, annesi Hz. Meryem'in kucağında bebek hali ile mucize olarak dile gelip konuşmuştur. Bu sebeplerden dolayı ilgili

caminin mozaiklerindeki yazılarda bu konuyu ele alan ayetler, Hz. İsa ile alakalıdır. Yazının bahsettiğimiz kısmında Meryem Suresi 33. ayet yerine 15. ayetin yazılı olması, bu bağlam içerisinde bir anlam kopukluğuna sebep olmaktadır. Kuran-ı Kerim’de Meryem Suresi’nin 33-36. ayetlerinde anlatılan konu bağlamında 33. ayetle verilen mesaj, Hz. İsa’nın ilah olmadığı, Allah’ın ölümlü bir kulu olduğu hususudur. Hz. İsa’nın bizzat bebek haliyle konuştuğunu ifade eden 33. ayetin burada yazılı olmaması konunun özüne aykırıdır. Açıkça görülmektedir ki, ayetler arasındaki benzerliğin de etkisiyle, bir yanlışlık sonucunda 33. ayet yerine 15. ayet yazılmıştır. Bu durumun gündeme getirilmesi ve gerekli incelemenin yapılmasının Kubbetü’s-Sahre’nin yapılaş amacına da uygun olacağı kanaati taşımaktayız.

Saygılarımızla

### Kaynaklar

Bozkurt, N. (2002). Kubbetü’s-sahre. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (C. 26, 304-308). TDV Yayınları.

Yazır, E. H. (201). *Kur'an-ı Kerim Türkçe Meali*. Gece Kitaplığı.

## Ekler

1. Resim: Kubbetü's-Sahre Camii Kuzeybatı iç kubbe kasnağındaki mozaikteki yazı: Meryem Suresi 33. ayet başlangıcı



2. Resim: Kubbetü's-Sahre Camii Kuzeybatı iç kubbe kasnağındaki mozaikteki yazı: Meryem Suresi 33. ayetin devamı



3. Resim: Kubbetü's-Sahre Camii Kuzeybatı iç kubbe kasnağındaki mozaikteki yazı: Meryem Suresi 33. ayetin devamı



4. Resim: Kubbetü's-Sahre Camii Kuzeybatı iç kubbe kasnağındaki mozaikteki yazı: Meryem Suresi 34. ayetin başı



5. *Resim: Kubbetü's-Sahre Cami Kuzeybatı iç kubbe kasnağındaki mozaikteki yazı: Meryem Suresi 34. ayetin devamı*

